

Beslutsunderlag

Ny modell för länsgemensam uppföljning god och nära vård

Förslag till ställningstagande

Det politiska samrådsorganet, SRO, ställer sig bakom

1. Att hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör för VGR och direktör för VästKom under 2026 färdigställer den första versionen av länsgemensam uppföljningsmodell
 - a. som utgår ifrån gemensamma mål och stödja lärande och förbättring, samt tydliggöra ansvar och samspel mellan lokal, delregional och länsövergripande nivå.
 - b. enligt tidsplanen där modell för länsgemensam uppföljning av god och nära vård utvecklas successivt och att arbetet sker i ordinarie strukturer.
2. Att avsluta den tidigare modellen för uppföljning, som SRO tog ställning till 2023-05-03.

Det politiska samrådsorganet, SRO, noterar informationen om

1. rapporten Förstudie länsgemensam uppföljning av god och nära vård och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning

SRO ställde sig bakom nuvarande länsgemensam uppföljningsmodell för god och nära vård våren 2023.

SRO gav i januari 2024 VGR och VästKom i uppdrag att ta fram ett fördjupat underlag för gemensam uppföljning av kvalitet och kostnader. För att kunna ta fram relevanta nyckeltal att följa kvalitét och kostnader påbörjades därför en förstudie för att identifiera de faktiska behoven.

De övergripande resultaten från förstudien presenterades för SRO i november 2025. Därefter gav SRO i uppdrag till VGR:s hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör och VästKoms direktör att återkomma till SRO med en plan för genomförande, kostnadsbedömning och tidplan för ny uppföljningsmodell senast i juni 2026.

Förstudien visar att nuvarande uppföljning av omställningen till god och nära vård inte är tillräcklig för att stödja lärande och utveckling.

Det finns behov av en mer sammanhållen länsgemensam uppföljningsmodell med tydliga mål, och som stödjer lärande och förbättring, samt tydliggör

ansvar och samspel mellan lokal, delregional och länsövergripande nivå. Uppföljningen ska bygga på ett begränsat antal indikatorer och utvecklas stegvis.

Uppföljningen påverkas av att målen i Färdplan – länsgemensam strategi för god och nära vård inte är tillräckligt tydliga av att datakvalitet är bristande och av en otydlighet i vad som ska följas upp på lokal, delregional och länsövergripande nivå.

En fungerande uppföljning förutsätter gemensamma politiska vägval, tydlig ansvarsfördelning och kvalitetssäkrade data. En gemensam uppföljning är viktig för att kunna jobba med fortsatt förbättringsarbete med våra gemensamma invånare i fokus.

Inom ramen för ny länsgemensam modell för uppföljning påbörjas under 2026 framtagande av ett begränsat antal indikatorer utifrån gemensamma mål. En första länsgemensam uppföljning genomförs 2027. Modellen utvecklas därefter successivt i takt med förbättrade förutsättningar, inklusive nationell utveckling av indikatorer och datakällor.

Ärende

Vid möte den 13 november 2025 presenterades huvuddragen av genomförd Förstudie länsgemensam uppföljning god och nära vård. SRO gav ett uppdrag till VGR:s hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör och VästKoms direktör att senast i juni 2026 – efter dialog med den länsgemensamma arbetsgruppen – återkomma till SRO med en plan för genomförande, kostnadsbedömning och tidplan för en uppföljningsmodell. SRO ställde sig även bakom att ett fortsatt arbete görs med att komma med förslag till aktiviteter för att utveckla uppföljning/indikatorer för att följa omställningen till en god och nära vård i Västra Götaland.

Nuvarande uppföljningsmodell för god och nära vård ger en övergripande lägesbild men har begränsad förmåga att stödja lärande, analys och utveckling av samverkan nära invånaren. Förstudien visar behov av en mer sammanhållen och långsiktigt hållbar uppföljningsmodell med tydligare ansvarsfördelning mellan lokal, delregional och länsgemensam nivå.

Det finns behov av att tydliggöra uppföljningen av färdplan, hälso- och sjukvårdsavtal, överenskommelser och avvikelser. Uppföljningen behöver tydligare utgå från samverkan nära invånaren och bör bygga på ett begränsat antal indikatorer för länsgemensamt förbättringsarbete. Modellen föreslås utvecklas stegvis.

Tidigare modell för uppföljning

Årsredovisningen enligt nuvarande uppföljningsmodell försöker att ge en samlad lägesbild utifrån indikatorer av omställningen till god och nära vård och av följsamheten till länsgemensamma styrdokument. Den har dock begränsad förmåga att stödja lärande och utveckling.

Modellen utgår i stor utsträckning från tillgängliga nationella och regionala datakällor, vilket innebär att indikatorerna främst beskriver kvantitet och i liten grad speglar kvalitet, kostnader och samverkan nära invånaren.

Årsredovisningen visar dessutom att delregional jämförbarhet är låg och att flera indikatorer i första hand påverkas av respektive huvudmans eget arbete, vilket gör det svårt att använda uppföljningen som ett gemensamt förbättringsverktyg och som drivkraft i omställningen.

Om förstudien länsgemensam uppföljning av god och nära vård

En förstudie har genomförts under 2024 och 2025 med syfte att ta fram ett fördjupat underlag för länsgemensam uppföljning av omställningen till god och nära vård i Västra Götalands län. Förstudien visar att dagens uppföljning av omställningen till god och nära vård inte är tillräcklig. Otydliga mål, bristande och osäkra datagrunder samt avsaknad av samsyn kring vad som ska följas upp försvårar både regionens och kommunernas fortsatta omställningsarbete. Den nuvarande målbilden i Färdplan – länsgemensam strategi för god och nära vård, är för bred för att fungera som styrande, vilket skapar osäkerhet i verksamheterna kring önskade förflyttningar, ansvarsfördelning och förväntade effekter. Det saknas kvalitetssäkrade data, särskilt avseende kommunal primärvård, samt samsyn kring vilka indikatorer som är mest relevanta.

Enligt förstudien förutsätter en fungerande uppföljningsmodell gemensamma politiska vägval, kvalitetssäkrade data och tydlig ansvarsfördelning. Först då kan en länsgemensam uppföljning etableras som på ett meningsfullt sätt stödjer omställningen till god och nära vård för invånare, medarbetare och en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård i Västra Götaland.

Förstudien hade initialt som mål att presentera länsgemensamma indikatorer för att mäta förflyttningen mot god och nära vård, samt indikatorer för kvalitet och ekonomi. Resultatet bekräftar dock de utmaningar som även finns på nationell nivå, och inom ramen för förstudien har det därför inte varit möjligt att ta fram ett länsgemensamt förslag.

Förstudiens rekommendation är att följa pågående nationella arbeten inom exempelvis Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Myndigheten för Vård- och omsorgsanalys samt Socialstyrelsen, och återkomma med konkreta indikatorförslag.

Samlad slutsats och behov framåt

Årsredovisningen enligt nuvarande uppföljningsmodell och förstudierapportens slutsatser pekar i samma riktning och visar på de begränsningar som finns.

Båda underlagen visar att uppföljningen försvåras av otydliga mål, bristande samsyn kring relevanta indikatorer och begränsad tillgång till kvalitetssäkrade data. Underlagen pekar också på att nuvarande uppföljning inte i tillräcklig utsträckning mäter samverkan, kvalitet och kostnader.

För att kunna utveckla en uppföljning som på ett meningsfullt sätt stödjer omställningen till god och nära vård krävs därför att den utvecklas så att:

- samverkan nära invånaren utgör utgångspunkt
- länsövergripande aggregerade data speglar samverkan där den sker lokalt
- roller och ansvar för uppföljning på alla nivåer klargörs
- politiska vägval, samverkansstyrning och verksamhetsnära lärande hålls samman.

I fortsatt arbete med Färdplanen bör målformuleringarna ses över för att tydligare ringa in vilken förflyttning det är vi vill åstadkomma.

Det fortsatta gemensamma arbetet kommer att fokusera på att nå konsensus om ett mindre antal indikatorer, samt hur och på vilken nivå de ska följas upp. Till detta kopplas förbättringsarbete för att skapa skillnad för länets invånare.

Modell för länsgemensam uppföljning - Tids- och genomförandeplan

Under 2026 föreslås att hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör för VGR och direktör för VästKom färdigställer en första version av uppföljningsmodell. Uppföljningen ska spegla länets verksamheters arbete samt kombinera kvantitativa och kvalitativa underlag. Den ska också möjliggöra att data kan aggregeras till länsövergripande nivå, för att ge en samlad bild av länsgemensam samverkan.

Under 2027 genomförs en första länsgemensam uppföljning enligt den nya modellen. Därefter utvecklas modellen successivt med eventuellt fler indikatorer i takt med att förutsättningarna för länsgemensam uppföljning stärks, såväl i länet som nationellt.

Fortsatt arbete föreslås ske i ordinarie strukturer, och i linje med det partsgemensamma implementeringsarbetet för Hälso- och sjukvårdsavtalet.

Bakgrund

SRO beslutade 2023 att införa en modell för årlig partsgemensam uppföljning av omställningen till god och nära vård, baserad på de indikatorer som då fanns tillgängliga. Den första rapporten visade att det saknades både kvalitativa och kvantitativa mått inom flera områden, men särskilt kring samverkan och kostnader. För att fördjupa analysen fick VästKom och VGR året därpå i uppdrag att genomföra en förstudie med syfte att bedöma om omställningen leder till en mer kostnadseffektiv och samordnad vård. Förstudien blev ett omfattande arbete som inkluderade tre deluppdrag, elva workshops med cirka 250 deltagare, samt genomgång av nationella rapporter och forskning.

Resultatet visar att det fortfarande är otydligt vad omställningen innebär i praktiken. Det saknas samsyn kring indikatorer och uppföljning, liksom kvalitetssäkrade data, särskilt inom kommunal primärvård. Analysen visade också att organisatoriska, ekonomiska och tekniska hinder försvårar samverkan. Man har även svårt att mäta, följa upp och utvärdera förebyggande och hälsofrämjande insatser samt kompetensförsörjning. Två av tre deluppdrag kunde därför inte besvaras fullt ut och ingen konkret plan för nya mått eller kostnader har tagits fram.

Den 25 november 2025 ställde sig SRO bakom ett förslag om fortsatt arbete för att komma med förslag till aktiviteter för att utveckla uppföljning/indikatorer för att följa omställningen till en god och nära vård i Västra Götaland.

SRO gav också i uppdrag till VGR:s hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör och VästKoms direktör att senast i juni 2026 återkomma till SRO med en plan för genomförande, kostnadsbedömning och tidplan för föreslagen uppföljningsmodell.

Karin Looström Muth

Hälso- och sjukvårdsutvecklingsdirektör

Kristina Lännergren

Direktör VästKom